

Opmandskendelse

i faglig voldgiftssag FV 2020.1344

Blik- og Rørarbejderforbundet i Danmark

(advokat Dennis Schnell-Lauritzen)

mod

Tekniq

for

Bravida Danmark A/S

(advokat Julie Klingsholm Borg)

1. Uoverensstemmelsen

Uoverensstemmelsen vedrører spørgsmålet, om medarbejderne i akkordholder Xs sjak, der for Bravida udførte vvs-arbejde på Comfort Hotel-byggepladsen på Ellehammersvej 22 i Kastrup, var berettiget til at nedlægge arbejdet på grund af corona- relateret risiko for sikkerhed og sundhed ifølge normens § 17, stk. 2, den 9. marts 2020.

2. Påstande

Klager har nedlagt følgende påstand:

Bravida skal til medarbejdere i akkordholder Xs akkordsjak betale normal arbejds løn for mandag den 9. marts 2020.

Indklagede har påstået frifindelse.

3. Sagens behandling ved Faglig Voldgift.

Sagen blev behandlet mundtligt tirsdag den 11. maj 2021 med forhenværende højesteretsdommer

Jon Stokholm som formand og opmand og med følgende sidedommere: næstformand i Blik- og Rørarbejderforbund, Stig Søllested, og formand for Blik og Rør København, Henrik Juul Rasmussen, der begge er udpeget af klager, og underdirektør Linda Nordstrøm Nissen og chefforhandler Thorkild Bang, der begge er udpeget af indklagede.

Der blev afgivet forklaring af X, A, B, C og D.

Da der efter procedure og votering ikke var flertal for et resultat blandt de partsudpegede dommere, skal afgørelsen træffes af opmanden.

Der var enighed om, at kendelsen kan udformes uden fuldstændig gengivelse af vidneforklaringer og uden fuld gengivelse af parternes argumenter.

4. Sagsfremstilling.

Bravida er et stort dansk installationsfirma. Bravida var underentreprenør for den norske hovedentreprenør, HENT, på byggepladsen ved lufthavnshotellet Comfort Ellehammersvej 22, Kastrup. Bravida beskæftigede 35 medarbejdere i akkordholder Xs akkordsjak. Der var tale om vvs-arbejde.

Onsdag den 4. marts 2020 udsendte Bravida følgende information til medarbejderne:

”Coronavirus – opdateret information 04. marts 2020

Bravida anbefaler fortsat at alle ansatte følger Sundhedsstyrelsens retningslinjer. Nye anbefalinger fra Sundhedsstyrelsen om at blive hjemme i to uger, hvis man efter den 2. marts 2020 kommer fra et af de særlige risikoområder. Læs mere her.

Bravida følger nøje udviklingen og myndighedernes anvisninger. Vi har samlet Sundhedsstyrelsens råd til hvordan vi kan forebygge coronavirus. Derudover kan du nederst finde links til myndighedernes hjemmesider, hvor du finder de opdaterede informationer.

Nye anbefalinger fra Sundhedsstyrelsen om at blive hjemme i to uger, hvis man efter den 2. marts 2020 kommer fra et af de særlige risikoområder.

Bravida følger Sundhedsstyrelsen anbefaling, og følgende er gældende for dig som medarbejder i Bravida:

- Kommer en medarbejder hjem fra et af de særlige risikoområder, skal medarbejderen i hjemme-karantæne i 14 dage fra udrejse fra risikoområdet. Der betales løn under hjemme-karantænen. I videst muligt omfang skal medarbejderne varetage deres arbejde hjemmefra.

- Vælger en medarbejder at rejse på ferie til disse områder fra i dag 4. marts 2020 imod vores instruktioner, er hjemme-karantæne for egen regning, dvs. det afvikles som fri uden løn, medmindre medarbejderen kan arbejde hjemmefra - det aftales lokalt.

Alle, der inden for de sidste 14 dage har været i et land eller område, med generel eller lokaliseret smittespredning, eller som har været i kontakt med en patient med COVID-19, skal tage telefonisk kontakt til egen læge, lægevagt eller Akuttefon, og undgå at tage på arbejde.

Aktuelle links:

- Sundhedsstyrelsens anbefalinger (Spørgsmål og svar)
- Udenrigsministeriets Rejsevejledninger
- Teknik - QA om virksomheders håndtering af coronavirus

Forebyg smitte fra coronavirus

- God håndhygiejne, primært håndvask, evt. hånddesinfektion, hvis hænderne er rene og tørre
- Undgå kontakt med personer, der har symptomer på forkølelse og/eller luftvejsinfektion
- Host eller nys i engangslommetørklæde, alternativt i albuebøjningen

Hermed beskytter man både sig selv og andre mod smitte.

Hent plakat til print her

Det er hensigtsmæssigt at have en håndsprit i bilen, i skurvognen, på kontoret og hvor du ellers færdes. Du kan købe håndsprit hos Berner og på apoteket.”

Fredag den 5. marts 2020 om eftermiddagen sendte Bravida en ny meddelelse til medarbejderne.

Meddelelsen var sålydende:

”Kære medarbejder

Hvis du har rejst i risikoområder jf. Sundhedsstyrelsens anbefalinger inden for de seneste 14 dage, skal vi have besked herom.

Du skal derfor på mandag den 9. marts senest kl. 12.00 ringe til HR, via C på 25251515 og give besked til hende.

Dette er uanset om du udviser symptomer eller ej.

Hvorfor gør vi dette?

- Vi har brug for løbende at vurdere vores risiko i forhold til kolleger, kunder og omverden.

Kan du lade være med at informere Bravida herom?

- Nej – det er den del af din forpligtelse som medarbejder.

Hvem får adgang til oplysningerne?

- Oplysningerne opbevares i HR og viderebringes kun til kriserådet i Bravida-koncernen. Kriserådet består af vores Koncern-CEO, koncernjurist, Koncern HR-chef.

Hvor længe skal vi rapportere?

- Det skal vi indtil, vi giver meddelelse herom.

Vi henviser i øvrigt til tidligere udsendte retningslinjer, som også er sendt til din e-Boks.”

Xs sjak mødte om morgenen mandag den 9. marts 2020 kl. 7. De drøftede her Bravidas meddelelse fra om fredagen. Medarbejderne besluttede at stille ledelsen en række spørgsmål, som blev sendt med en e-mail kl. 9.19 samme morgen. Mailen var sålydende:

”Den 9. mar. 2020 kl. 09.19 skrev X (Bravida)

Angående Coronavirus på byggepladsen Comfort hotel Kastrup 2770

Følgende spørgsmål ønskes besvaret angående hvorledes vi som Bravidamedarbejdere skal forholde os til smittefare på ovenstående byggeplads.

1. Har vi som medarbejdere et erstatningsansvar hvis vi smitter andre medarbejdere i Bravida eller andre ansatte her på byggepladsen.
2. Ved hjemsendelse fra arbejdspladsen pga. krævet karantæne – vil der finde aflønning sted og i givet fald hvilken.
3. Vil en registrering af alle udenlandske ansatte på byggepladsen blive fortaget med hensyn til smittefare- Det forlyder at der er italienere ansat på pladsen.
4. Men hensyn til spredning af virus via varmeblæsere, ønskes svar på om der skal tages særlige forholdsregler.
5. I det hele taget, hvilke tiltage kan vi forvente at Bravida tager med hensyn til minimering af smitterisikoen her på pladsen.

Da vi føler os meget usikre på hvordan vi skal forholde os til ovenstående, bla. på baggrund af brevet fra firmaet dateret 6/3 2020, ønsker vi et svar i dag inden kl. 11.30

Med venlig hilsen, på vegne af sjakket.

E og X”

Samtlige medarbejdere besluttede at blive i skurvognen uden at udføre arbejde i afventen af ledelsens besvarelse af disse spørgsmål.

Samme dag kl. 10.39 meddelte Bravidas chef for byggepladsen, B, at Bravida ikke havde mulighed for at besvare spørgsmålene inden kl. 11.30.

Der foreligger en underskrevet kopisiddel samme formiddag med følgende indhold:

”Lokal forslag / aftale af 9/3 2020 til ordre nr. Z

Beskrivelse af arbejdets art og omfang: overenskomststridig arbejdsnedlæggelse 9/3-20 kl. 7.00

VVS sjak på CHCA ved X har d.d. nedlagt arbejdet pga. usikkerhed om hvordan VVS montørerne skal forholde sig til den nuværende situation omkring Coronavirus. Smittefare herunder brev fra Bravida dateret 6/3-2020 Bravida betragter arbejdsnedlæggelsen som overenskomststridig, og vil køre dette gennem det fagretlige system.

Forslag modtaget den 9/3 2020 af: X”

Samme dag kl. 14.51 forelå Bravidas besvarelse af de stillede spørgsmål:

”Hej X,

Hermed Bravidas svar på punkterne:

1. Der er ikke et personligt erstatningsansvar, som kan gøres gældende. Det er alle medarbejders ansvar at forholde sig til myndighedernes og Bravidas instruktioner.
2. Den normale løn, som medarbejderen ville have oppebåret.
3. Dette blev drøftet forud for sikkerhedsmødet den 5/3-2020, endvidere se vedhæftede fra HENT.
4. Smitte overføres via sekret – det kan ikke transporteres via varmeblæser.
5. Bravida tager de tiltag som myndighederne anbefaler.

Med Venlig Hilsen
Bravida Danmark A/S

B
Tlf.: xx xx xx xx”

Da fyraften var nært forestående, besluttede medarbejderne ikke at genoptage arbejdet. Arbejdet blev genoptaget den følgende dag.

Medarbejderne i akkordsjakket blev trukket i løn for den 9. marts 2020. Medarbejderne var uenige heri, idet de mente sig berettiget til ikke at udføre arbejde på pladsen den pågældende dag på grund af risiko for helbred og sikkerhed.

5. Forklaringer.

X har forklaret, at han blev ansat som akkordholder hos Bravida i januar 2019 på byggepladsen på Comfort Hotellet ved lufthavnen. Han har været i vvs-branchen siden 1998. Han kan ikke huske, om deres tillidsrepræsentant var sygemeldt den 9. marts 2020, men han var i hvert fald ikke i kontakt med tillidsrepræsentanten denne dag. Den 9. marts 2020 var de 35 i arbejde i sjakket. De arbejdede overalt på byggepladsen bortset fra på taget. Det var en stor byggeplads. Der arbejdede tømrere, malere, flisemurere, gulvfolk, elektrikere, ventilationsfolk, ligesom der også var enkelte betonarbejdere tilbage. Fra Bravida arbejdede de selv ventilationsfolk og elektrikere. De øvrige arbejder på byggepladsen blev udført af hovedentreprenøren og andre underentreprenører. Sikkerhedsmanden og han talte den 9. marts 2020 om meddelelsen fra fredag den 6. marts. Spørgsmålet var, hvad man skulle forstå ved ”risikoområder”. Omfattede det også byggepladsen på hotellet? Det var nyt, at medarbejderne skulle redegøre for, hvad de foretog i deres fritid. De var usikre på, hvad man skulle forstå ved en særlig risiko. De var i tvivl om, hvorvidt arbejdspladsen kunne være et særligt risikoområde. Det var en international arbejdsplads. Han kaldte sjakket sammen ved arbejdstidens begyndelse den 9. marts for at drøfte fredagens meddelelse. Det kom frem, at der var en italiensk kollega, som havde mødt nogle flisemurere af rumænsk afstamning, der havde arbejdet i Verona kort tid forinden. De var kommet direkte fra Verona. Der var derfor god grund til bekymring, ligesom det var et spørgsmål, de ville have afklaret. Han kan ikke huske, om der den 9. marts 2020 gjaldt karantæneregler. De måtte efter fredagens mail have afklaret, om Bravida havde styr på, hvad der skete på arbejdspladsen. De havde forinden afsendelsen af spørgsmålene kl. 9.19 stillet de samme spørgsmål til den lokale ledelse uden at få svar. De tilkendegav, at de under hensyn til tilstedeværelsen af udenlandske arbejdere ikke følte sig sikre på arbejdspladsen. De satte en kort frist på grund af de oplysninger, der forelå om smittefare på byggepladsen. De besluttede at afvente besvarelsen af disse spørgsmål i skurvognen, således at der ikke blev udført arbejde på byggepladsen. Kopisedlen var modtaget før virksomhedens besvarelse. Derudover var der ikke i løbet af dagen kontakt med ledelsen. De fik ingen opfordring fra ledelsen til at gå i gang. De havde ingen kontakt til tillidsrepræsentanten. De genoptog arbejdet kl. 14.51 ved at klæde sig om og gå hjem. Der var kun 9 minutter til fyraften. De genoptog arbejdet næste

morgen kl. 7 og har fået fuld løn for denne dag, men ingen for den 9. marts. De var i og for sig ikke trygge ved virksomhedens besvarelse, men ville ikke slæbes i Arbejdsretten. De overvejede ikke den 9. marts at tage kontakt til arbejdstilsynet. Det var først den 9. marts, at han blev bekendt med, at der arbejdede italienere/rumænere på pladsen. Han vidste ikke, hvor mange. Han og hans folk havde i tv set reportager fra Italien, hvor militærfolk fragtede afdøde efter corona ud af Verona. Så de mente, at der var tale om en stor risiko. De vidste også, at der var smitterisiko, når man var tæt sammen. Der var en enkelt dansker bosat i Sverige i sjakket, men det tænkte de ikke over. Han vil ikke sige, at han frygtede for sit liv. De var urolige og afventede firmaets instruks om, hvorledes de skulle forholde sig. De frygtede, at firmaet udsatte dem for fare. Han ved, at Bravidas elektrikere på pladsen fortsatte arbejdet. De var ikke i kontakt med elektrikerne. Hele byggepladsen gav dem grund til uro.

A har forklaret, at han er uddannet vvs-montør. Han havde arbejdet i sjakket i Bravida i 7 måneder på daværende tidspunkt. Han havde ikke set Bravidas meddelelse fra fredag den 6. marts 2020. Han hørte om sagen om mandagen fra X og deres sikkerhedsmand. Han var mødt kl. 6.30 og straks gået på arbejdspladsen. De blev kaldt til møde i skuret. Han var og er stadig utryg. Han havde set flere arbejdsvogne komme til pladsen med alt for mange mennesker i. Ikke alle arbejdere på pladsen iagttog reglerne om afspritning. Han var enig i, at de ikke skulle gå i arbejde, før de havde fået firmaets svar. De modtog ikke noget pålæg om at gå i arbejde i løbet af mandagen. Han var bange, fordi han som kraftig var i risikogruppe og i øvrigt også modtog blodtryksmedicin. De var utrygge ved hele situationen.

B har forklaret, at han var og er projektleder fra Bravida på hotelbyggepladsen. På pladsen arbejdede i marts 2020 150-200 mand, heraf 70 montører fra Bravida. Bravidas vvs-sjak var på 35 medarbejdere. Det var kun vvs-sjakket, der nedlagde arbejdet og forblev i skurvognen den 9. marts 2020. Han var ikke klar over, om der var italienere på pladsen. Han har udfærdiget svaret på medarbejdernes spørgsmål den 9. marts 2020 kl. 14.51. Den 9. marts om morgenen var han med til mødet med X. Han sendte spørgsmålene videre i huset og formidlede svaret tilbage. Da han lavede svaret kl. 14.51, var han bekendt med kopisedlen af samme dag.

C har forklaret, at hun er HR-koordinator for Bravida. Hun blev ansat i december 2019. Hun blev nøglepersonen vedrørende corona-situationen i HR. I Danmark har Bravida 2500 medarbejdere. Hun fik mange opkald efter meddelelsen af fredag den 6. marts til medarbejderne. De spurgte ind til, hvad man forstod ved risikoområder og ved rejser. Der var vel på dette tidspunkt en vis generel uro. Xs spørgsmål fra den 9. marts 2020 kl. 9.19 var eneste tilfælde, hvor medarbejdere rejste

spørgsmål. Hun var med til at udarbejde besvarelsen. Spørgsmål 2 havde de besvaret ved en tidligere lejlighed. Spørgsmål 3 var lidt svært at besvare, da de ikke havde registrering af alle medarbejdere på pladsen. Spørgsmål 4 fik de hurtigt afklaret ved at søge på Google. Sagen blev forelagt deres arbejdsmiljøchef. Spørgsmål 5 havde de tidligere besvaret ved deres omfattende kommunikation til medarbejderne. Den 9. marts 2020 var de ikke et øjeblik i tvivl om, at det var sikkert at gå på arbejde. Hun arbejdede fra sit kontor i Brøndby og var ikke klar over, at vvs-sjakket indstillede arbejdet ved at forblive i skurvognen.

D har forklaret, at han er Bravidas vvs-projektleder på Comfort hotellet. Han kender vvs-sjakket. Han deltog i drøftelserne med sjakket den 9. marts. Lidt over kl. 7 om morgenen kom X og en kollega og ville tale med dem. De talte vel en halv times tid. Han bad om at få spørgsmålene på skrift. Medarbejdernes uro gik navnlig på spørgsmålet om udenlandsk arbejdskraft. Han vidste godt, at vvs-sjakket befandt sig i skuret og afventede firmaets besvarelse. De tilbød ikke sjakket andet arbejde. Han var ikke klar over, at der på pladsen arbejdede rumænere, der netop var ankommet fra Verona. Kopisedlen er udfyldt af hans projektassistent. Sjakket talte ikke den 9. marts om nødret. Den betragtning kom de først med senere. Det var hans vurdering, at arbejdssituationen var helt sikker ved 9-tiden om morgenen den 9. marts. Han har ikke pålagt arbejdssjakket at gå i arbejde. Forinden kopisedlen blev udarbejdet, havde ledelsen lavet udkast til brev, men det ville X ikke skrive under på.

6. Parternes argumenter.

Klager har gjort gældende, at medarbejderne i akkordholder Xs sjak er berettiget til at oppebære normal arbejds løn for mandag den 9. marts 2020. Der var om morgenen den 9. marts 2020 en usikker og sundhedsmæssig risikofyldt situation på byggepladsen, blandt på grund af tilstedeværelsen af nogle udenlandske medarbejdere. Medarbejderne havde fuld ret til at søge denne uafklarede situation afklaret inden arbejdets påbegyndelse; ikke mindst den voldsomme smitteudvikling i Italien. Der var hjemmel i såvel arbejdsmiljølovens § 17 a stk. 1 og 2, og normens § 17 til ikke at indlede arbejdet den pågældende dag.

Indklagede har gjort gældende, at der ikke forelå kvalificerende omstændigheder den 9. marts, som berettigede medarbejderne til ikke at udføre arbejdet. Der var intet grundlag for at nedlægge arbejdet, indtil virksomheden besvarede de spørgsmål, som medarbejderne havde stillet. Arbejdsstandsningen havde ikke hjemmel i arbejdsmiljøloven eller normens § 17 om risiko for sikkerhed og sundhed. Det var derfor berettiget, at medarbejderne blev trukket i løn for den pågældende dag.

7. Opmandens begrundelse og resultat.

Der forelå vel den 9. marts 2020 en vis generel sundhedsrisiko som følge af coronasituationen. Myndighederne fulgte denne sundhedsrisiko. Bravida fulgte løbende op herpå over for medarbejderne. Der var ikke på denne byggeplads tale om en særlig risiko af skærpet karakter i forhold til den risiko, som var på andre sammenlignelige arbejdspladser i Danmark. Ingen andre medarbejdere på denne arbejdsplads reagerede som vvs-sjakket. Der forekom ej heller andre arbejdsnedlæggelser af betydning på sammenlignelige arbejdspladser. De spørgsmål, som vvs-sjakket ønskede afklaret med ledelsen, var enten af juridisk/økonomisk natur eller af meget generel karakter, og var delvist besvaret i forvejen. Ingen af spørgsmålene vedrørte konkrete objektive holdepunkter for faremomenter på byggepladsen. Vvs-sjakkets beslutning om ikke at gå i arbejde den 9. marts var således en overreaktion og ikke omfattet af bestemmelserne i arbejdsmiljøloven eller normens § 17. Medarbejderne blev ved kopiseditlen gjort bekendt med, at ledelsen så på deres arbejdsstandsning med betydelig alvor. De havde således al tilskyndelse til at genoptage arbejdet. Under disse omstændigheder har medarbejderne ikke krav på løn for den pågældende dag.

Indklagede skal herefter frifindes for den nedlagte påstand.

Thi bestemmes:

Tekniq for Bravida Danmark A/S frifindes.

Hver part skal betale egne omkostninger og betale halvdelen af opmandens honorar.

København, den 26. maj 2021

Jon Stokholm